

Korruptsiooni ja varimajanduse levik Eestis

Marje Josing
Veebruar 2004

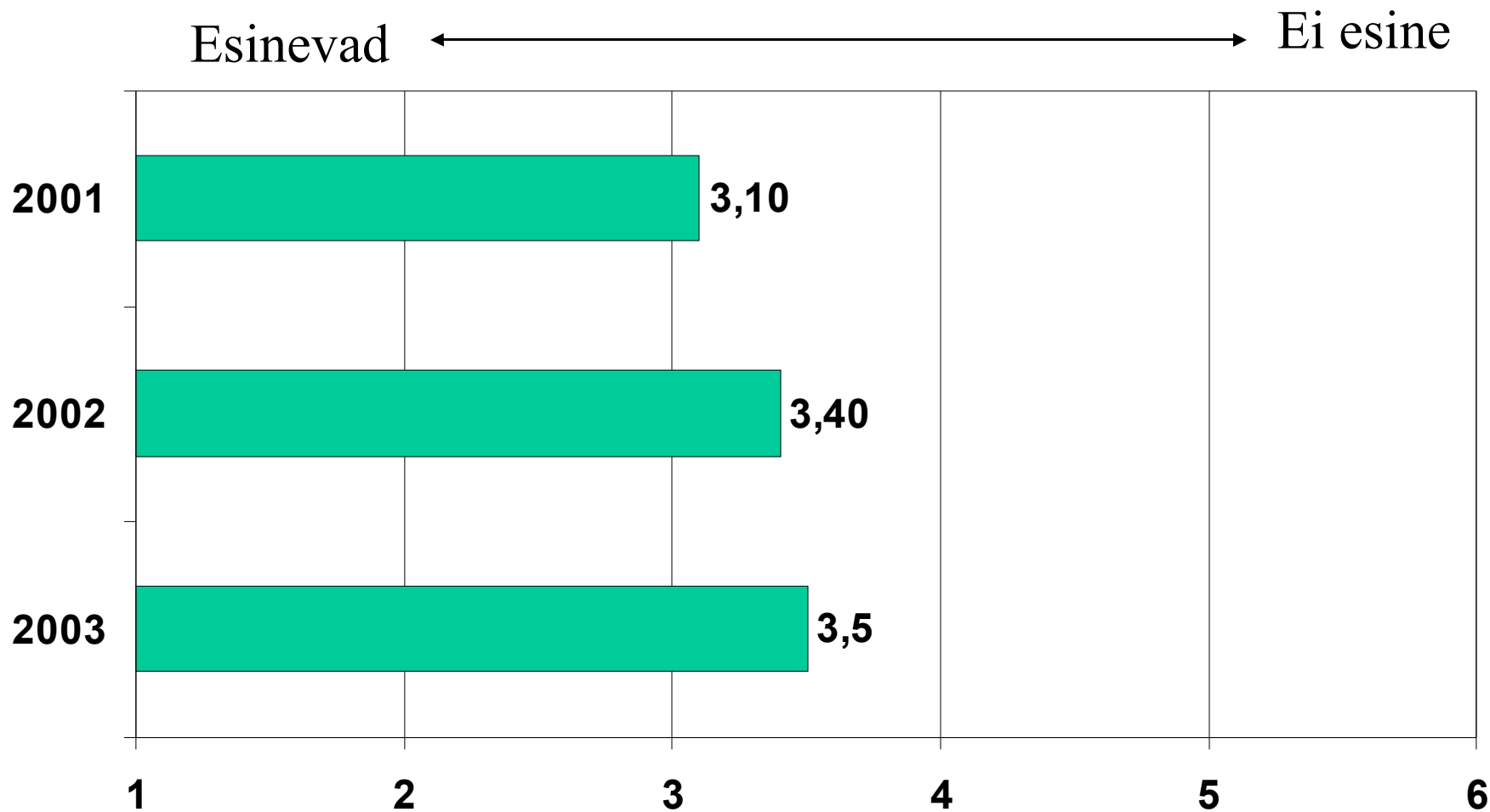
Ettevõtjate hinnangud

- Korruptsiooni ja varimajanduse taseme poolest asub Eesti arenenud riikidest keskmiste hulgas
- Ettevõtjate hinnangul Eestis maksumaksmise distsipliin paraneb ja varimajanduse mõju majanduskeskkonnale väheneb

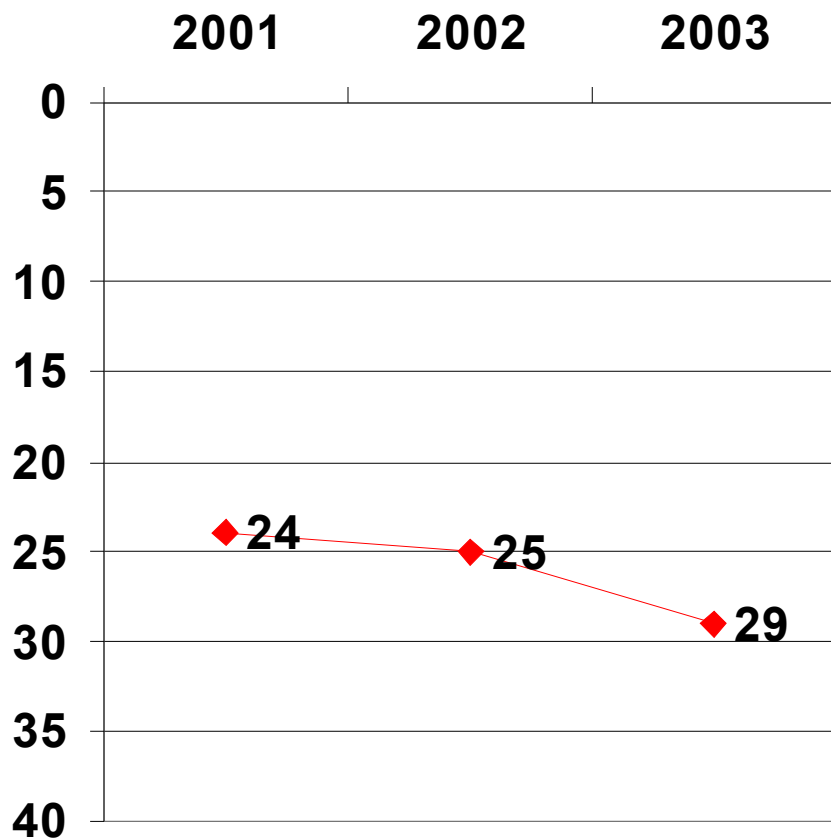
Eesti Konjunkturiinstituut

Kas altkäemaksud ja korrupsioon esinevad riigi majanduses
(Eesti ettevõtjate hinnang punktides)

Kas altkäemaksud ja korrupsioon esinevad riigi majanduses

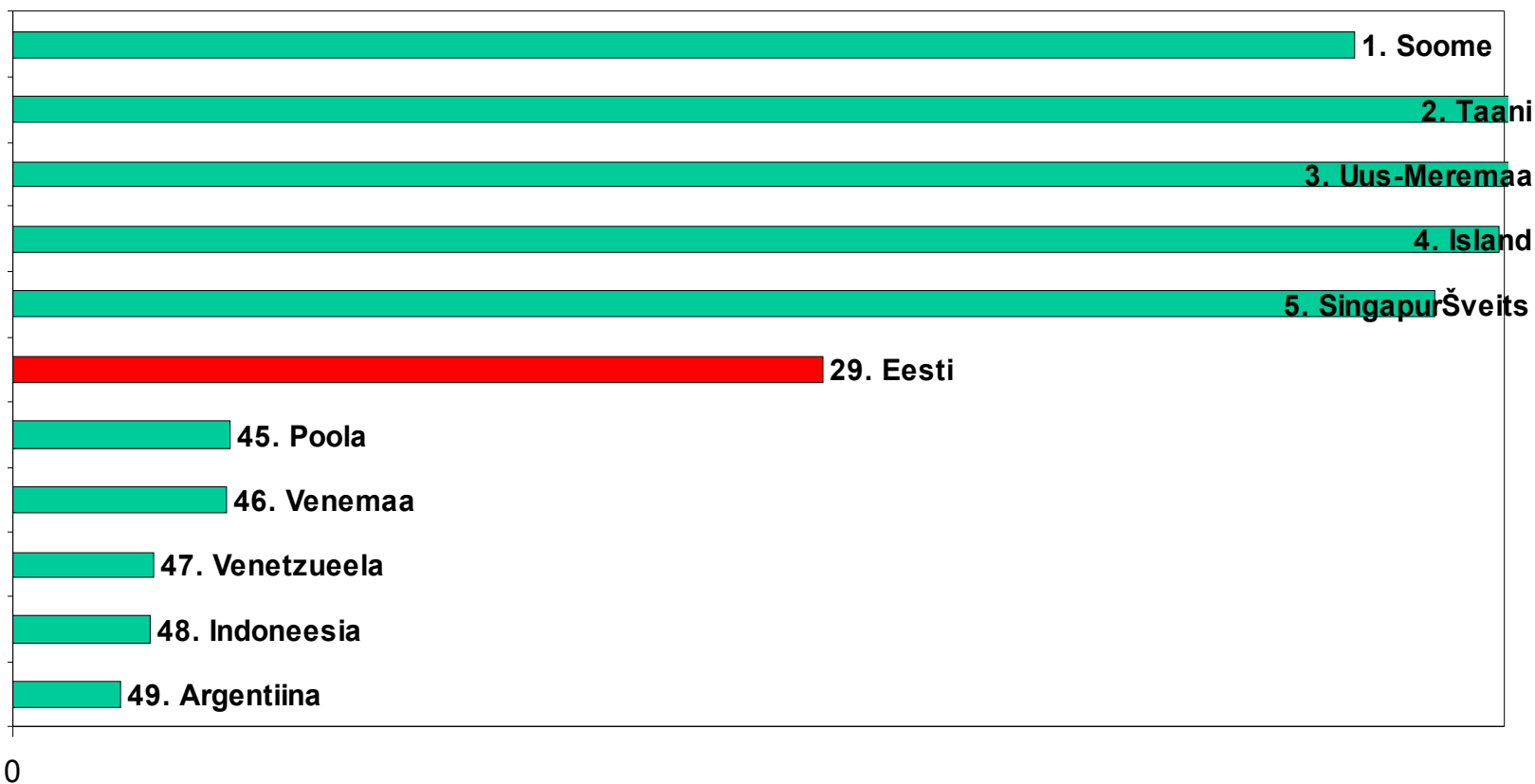

- Eesti oli 2003 aastal 29. kohal (49 riigi hulgas).
- Eesti koht rahvusvahelises mõõtmes halvenenud
- Parim olukord Soomes, Taanis, Islandil
- Halvim olukord Argentiinas, Indoneesias.

Korruptsiooni ja altkäemaksu esinemine majanduses

Esineb ← → Ei esine

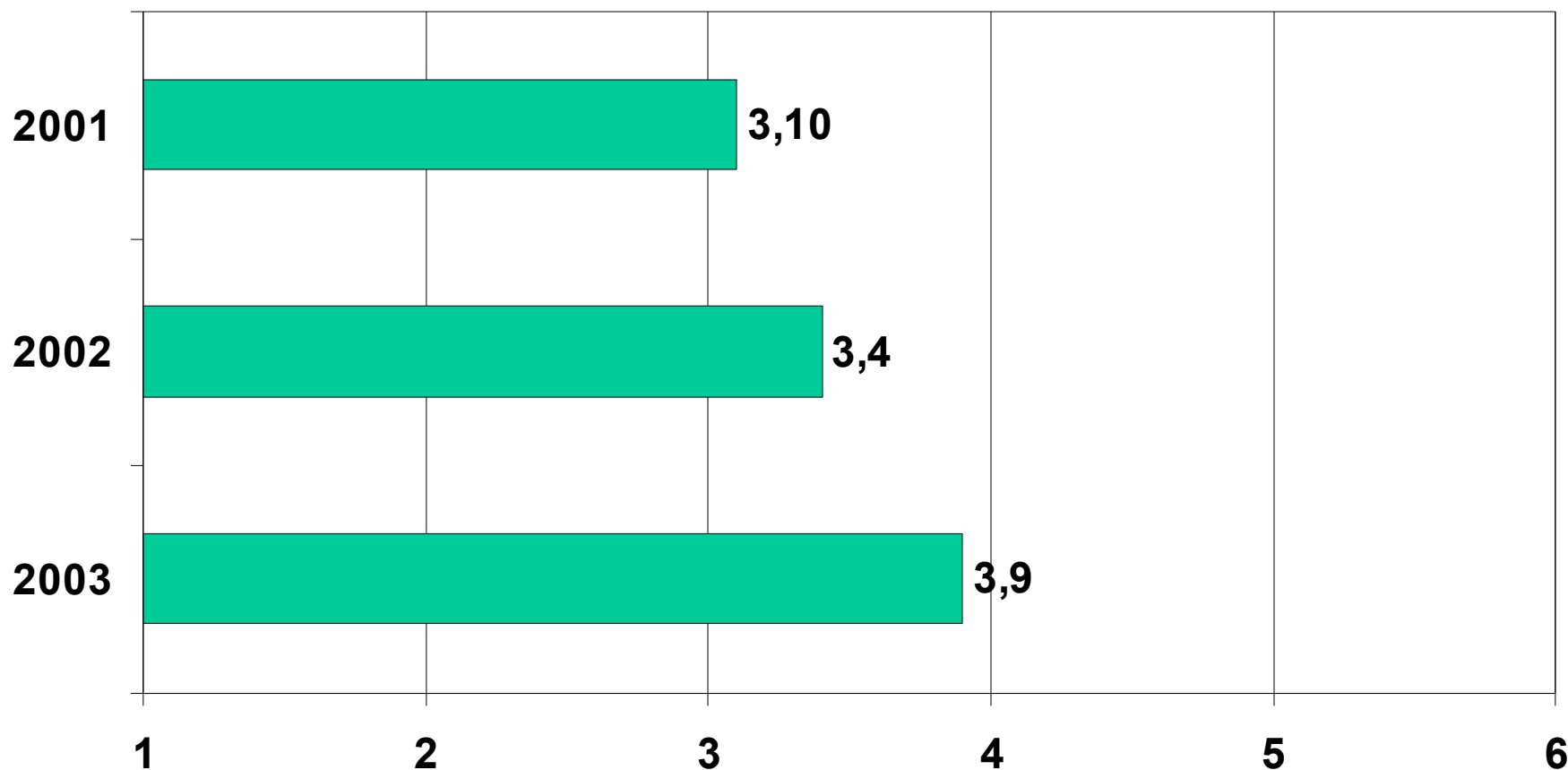

Kas maksudest kõrvalehoidmine on tavaline

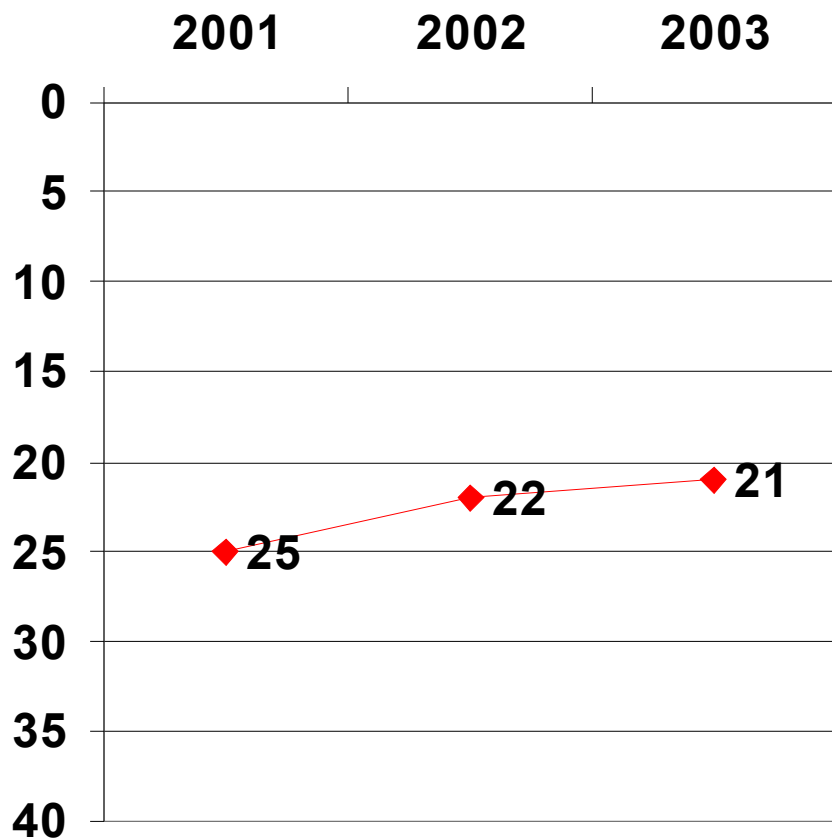
(Eesti ettevõtjate hinnang punktides)

Tavaline ← → Ei ole tavaline

Kas maksudest kõrvalehoidmine on tavaline

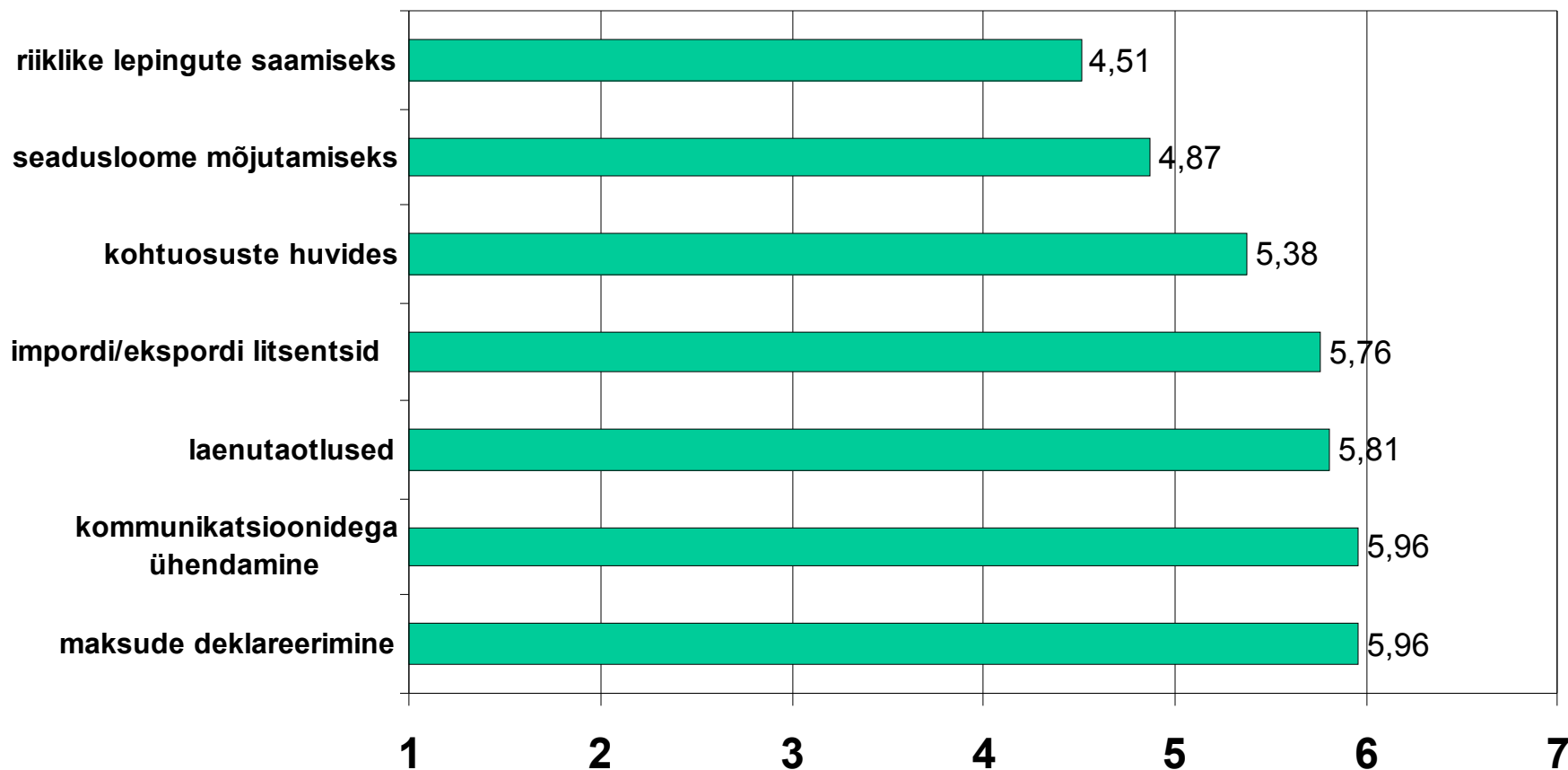
- Eesti on 21. kohal (49 riigi hulgas)
- Olukord paranenud
- Parim olukord Singapuris, Soomes, Luksemburgis
- Halvim olukord Argentiinas, Venemaal, Mehhikos

Altkäemaksud ettevõtluses (Eesti ettevõtjate hinnang punktides)

See on tavaline

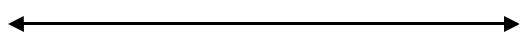
Seda ei juhtu kunagi

Altkäemaksud riiklike lepingute saamiseks (ettevõtete juhtide hinnangul)

See on tavaline

Seda ei juhtu kunagi

Punktid	1	2	3	4	5	6	7
%	0	13,2	22,1	14,7	13,2	23,5	13,2

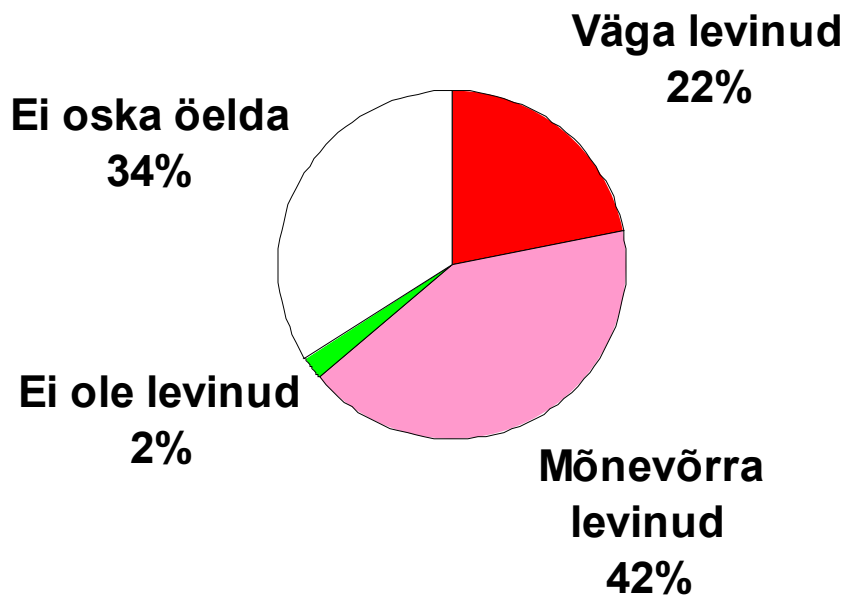
Elanike hinnangud

- Ekspert hinnang on elanikel tunduvalt negatiivsem kui isiklikud kogemused

Altkäemaksude maksmise levik Eestis

(% küsitletutest)

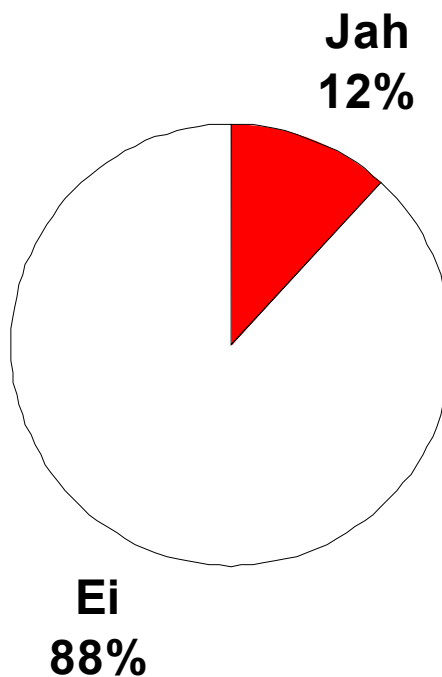

Altkäemaksu maksmise muutumine Eestis 2003 aasta jooksul (% küsitletutest)

	Suurenenud	Pole muutunud	Vähenenud	Ei oska öelda
AM rahasummad	34	5	2	59
AM nõudvate ametnike arv	13	16	13	58
AM pakkuvate elanike hulk	11	21	12	58
AM maksmise sagedus	10	15	14	61

Kas on 2003. aastal küsitud altkäemaksu
(% küsitletutest)

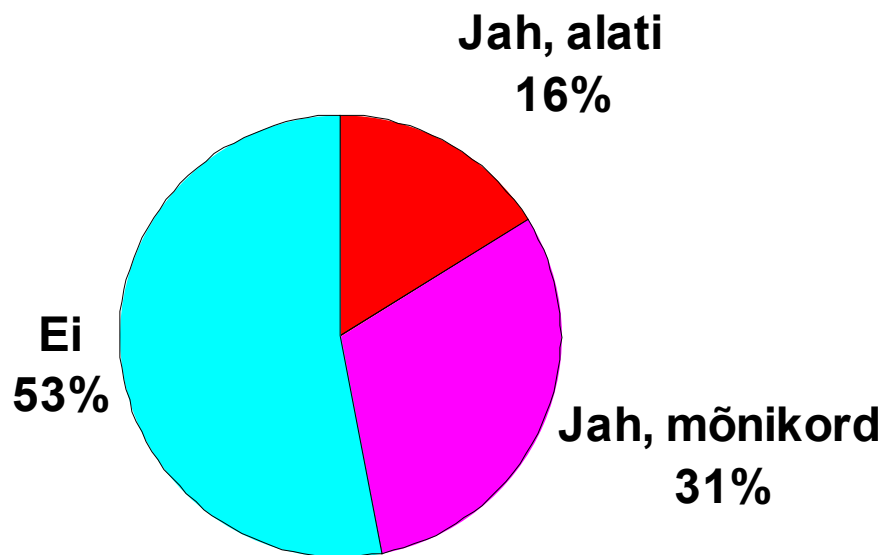

Kes on 2003.a. “küsinud” alkäemaksu

	% küsitletutest kellelt on küsitud AM	% kõigist küsitletutest
Liikluspolitsei	33	3,6
Meditsiinitöötajad	31	3,4
Omavalitsusametnikud	20	2,2
Riigiametnikud	17	1,9
Tolliametnikud	8	0,9

Kas 2003. aastal alikäemaksu tegelikult ka anti
(% neist vastanutest kellelt alikäemaksu oli küsitud)

Kui palju maksti

- Keskmiselt maksti 3200 krooni
- Altkäemaks ulatus 150 - 20 000 kroonini

Kokkuvõte

- Madalama korrupsiooni- ja varimajanduse tasemega riigid on konkurentsivõimelisemad ja nende riikide elanike heaolu on suurem
- Madalaima korrupsioonitasemega riigid maailmas on soome, Taani, Uus-Meremaa, Island, Singapur, Rootsi.
- Eestis on probleem riigi poolt teadvustatud.
- Korrupsiooni vastu aitab ametnike otsustusprotsessi läbipaistvus ja võrdne info kättesaadavus

Ümbrikupalgad ja illegaalne kaubandus (elanike hinnangute alusel)

Evelin Ahermaa

veebruar 2004

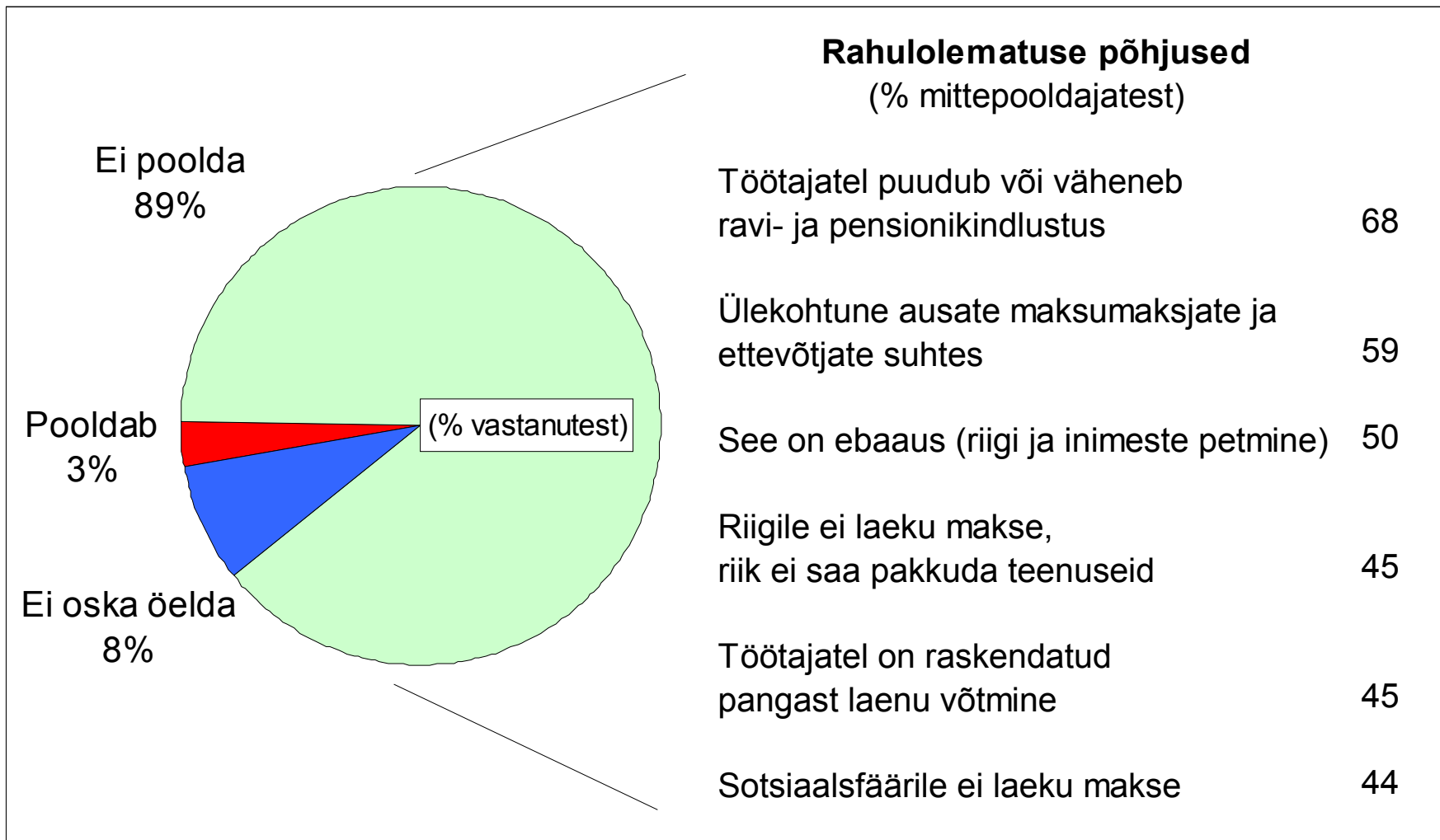

Ümbrikupalga maksmine

- 2002.-2003.a sai ümbrikupalka ~15% palgasaajatest
 - Sotsiaalmaksukaotus 2003.a ~900 mln kr
 - Tulumaksukaotus 2003.a ~700 mln kr
- Kokku ~1,6 mld kr

Hinnang ümbrikupalga maksmisele

Elanike ettepanekud ümbrikupalga maksmise piiramiseks

- Suurem surve ettevõtetele läbi karmima kontrolli
- Maksukoormuse vähendamine (sotsiaalmaksu ja tulumaksu näol)

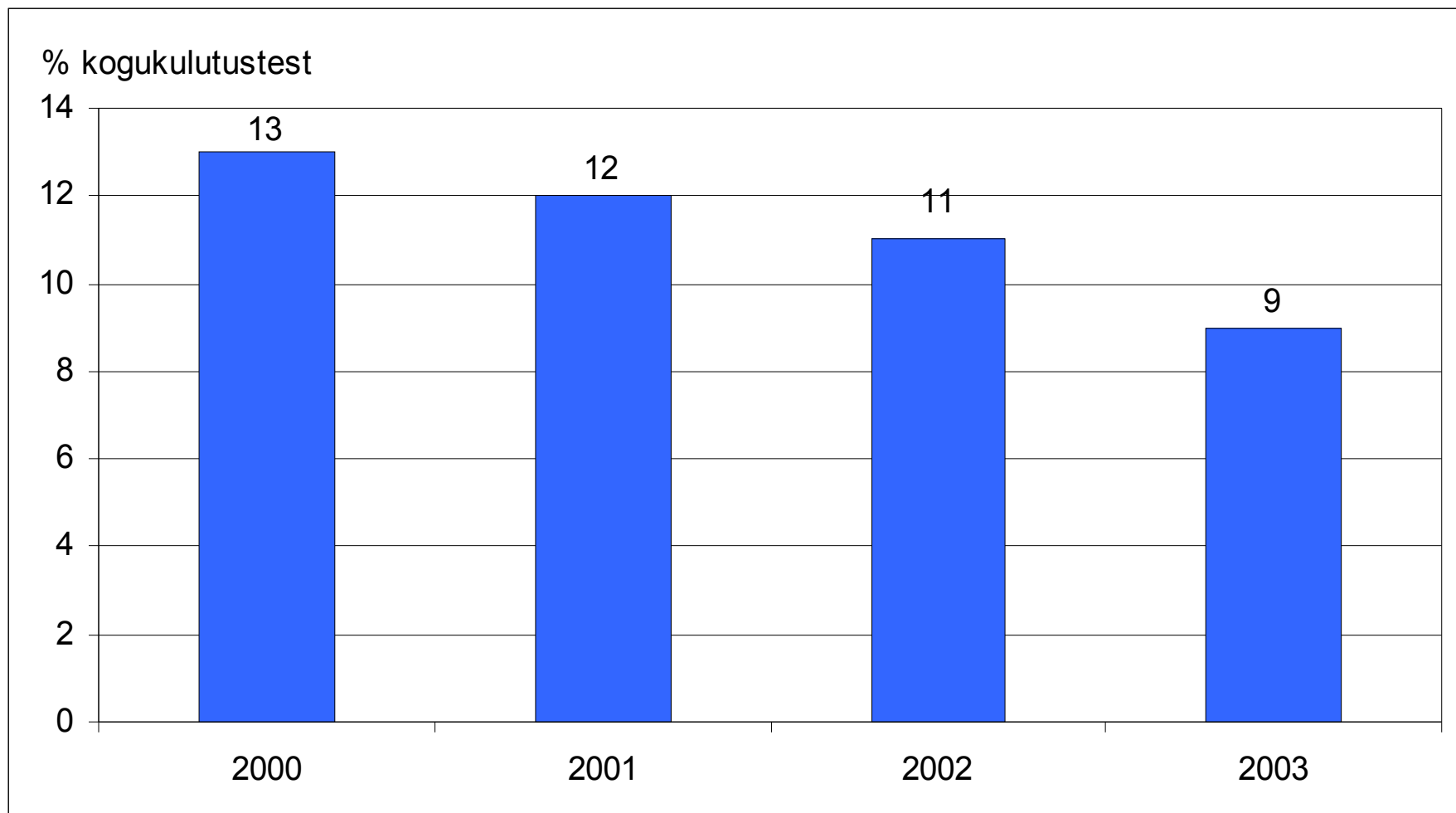

Elanike eelistused kauba legaalsuse osas (% vastanutest)

	1999	2001	2003
Eelistab soodsama hinnaga kaupa, olenemata maksude tasumisest	40	23	12
Eelistab ametliku tootja/teenindaja poolt pakutavat	26	24	42
Talitab vahel nii, vahel naa	34	53	46
Kokku	100	100	100

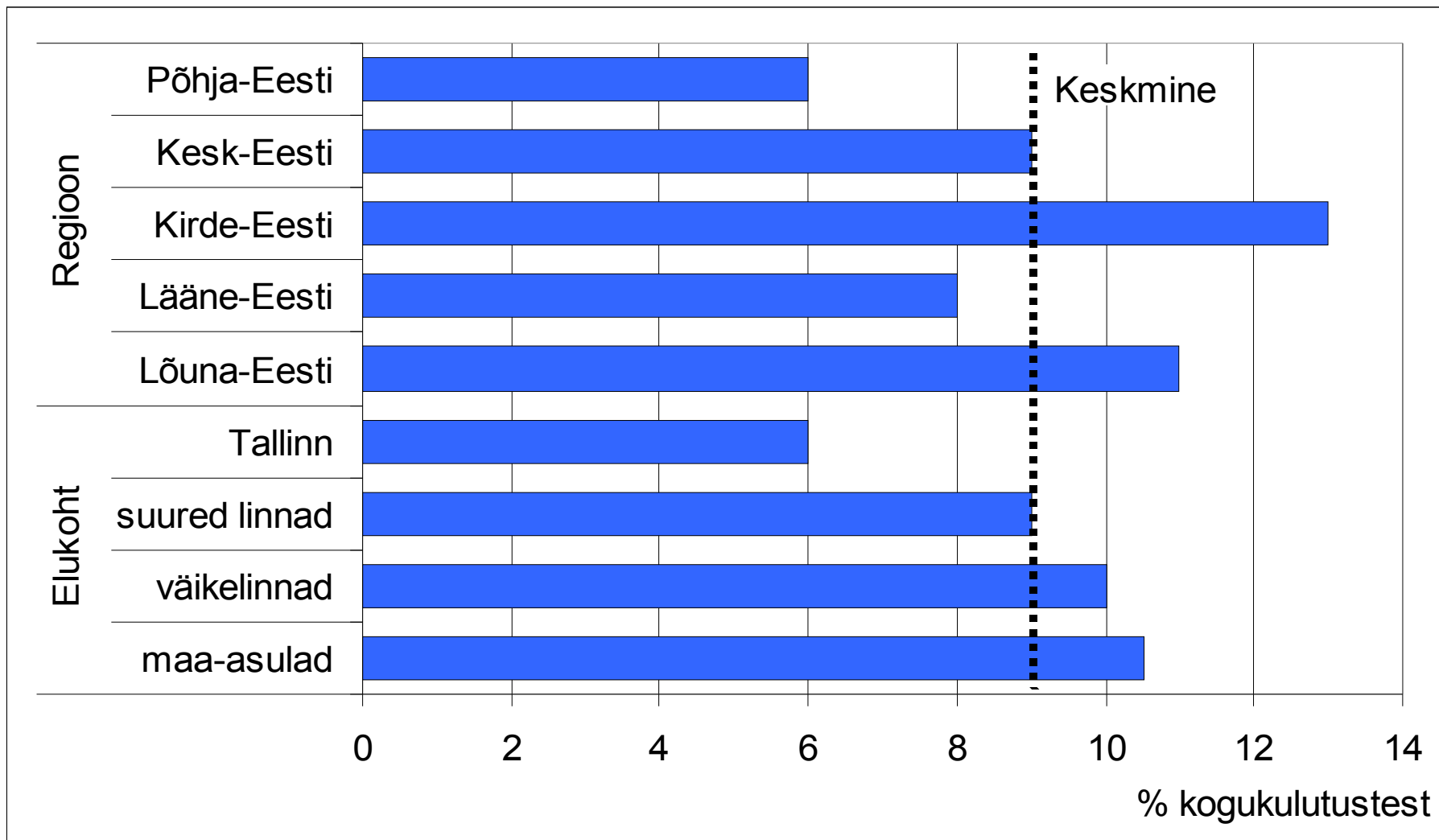

Varimajanduse osakaal elanike kogukulutustes

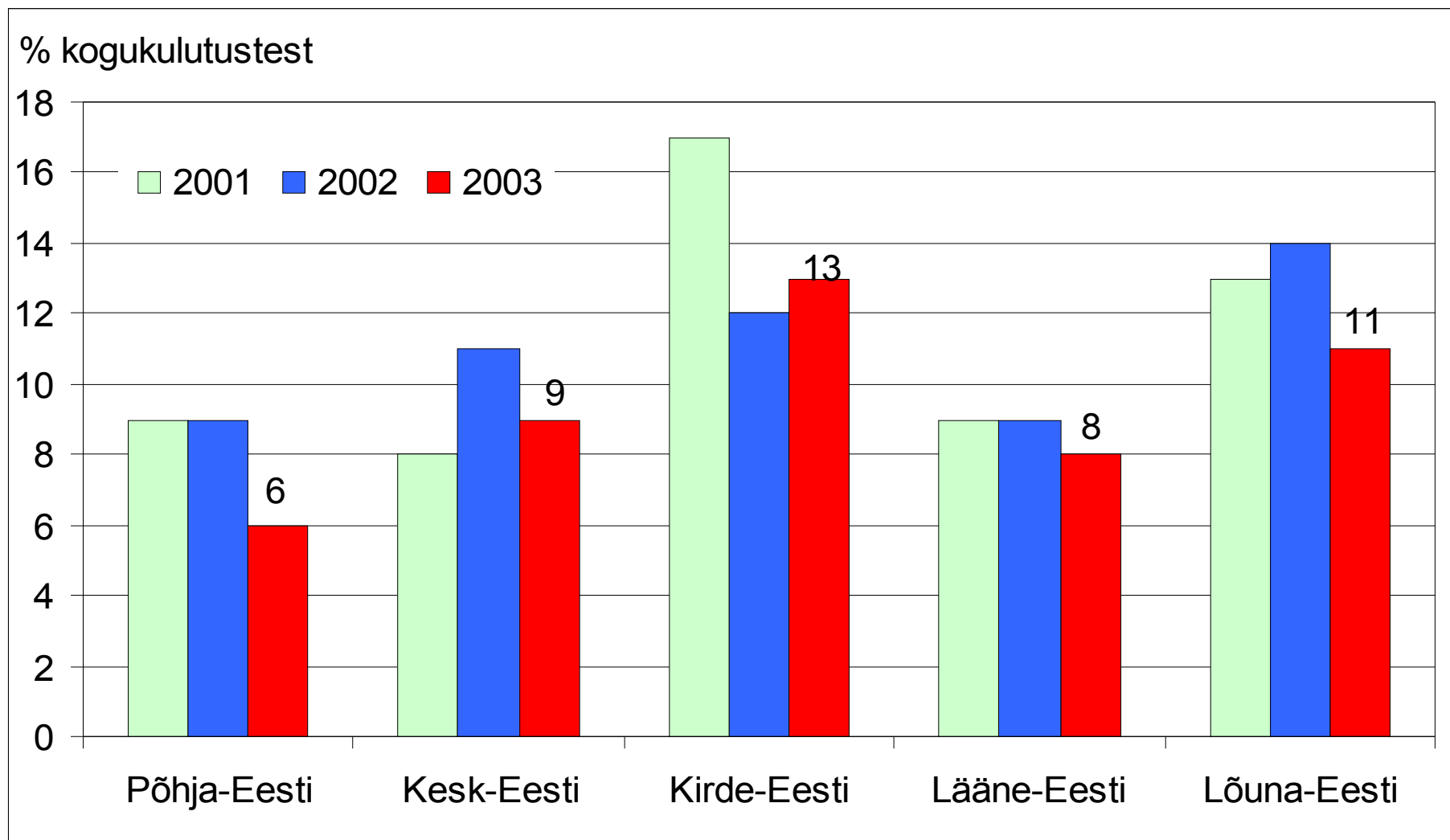

Varimajanduse osakaal kogukulutustes piirkonniti (1)

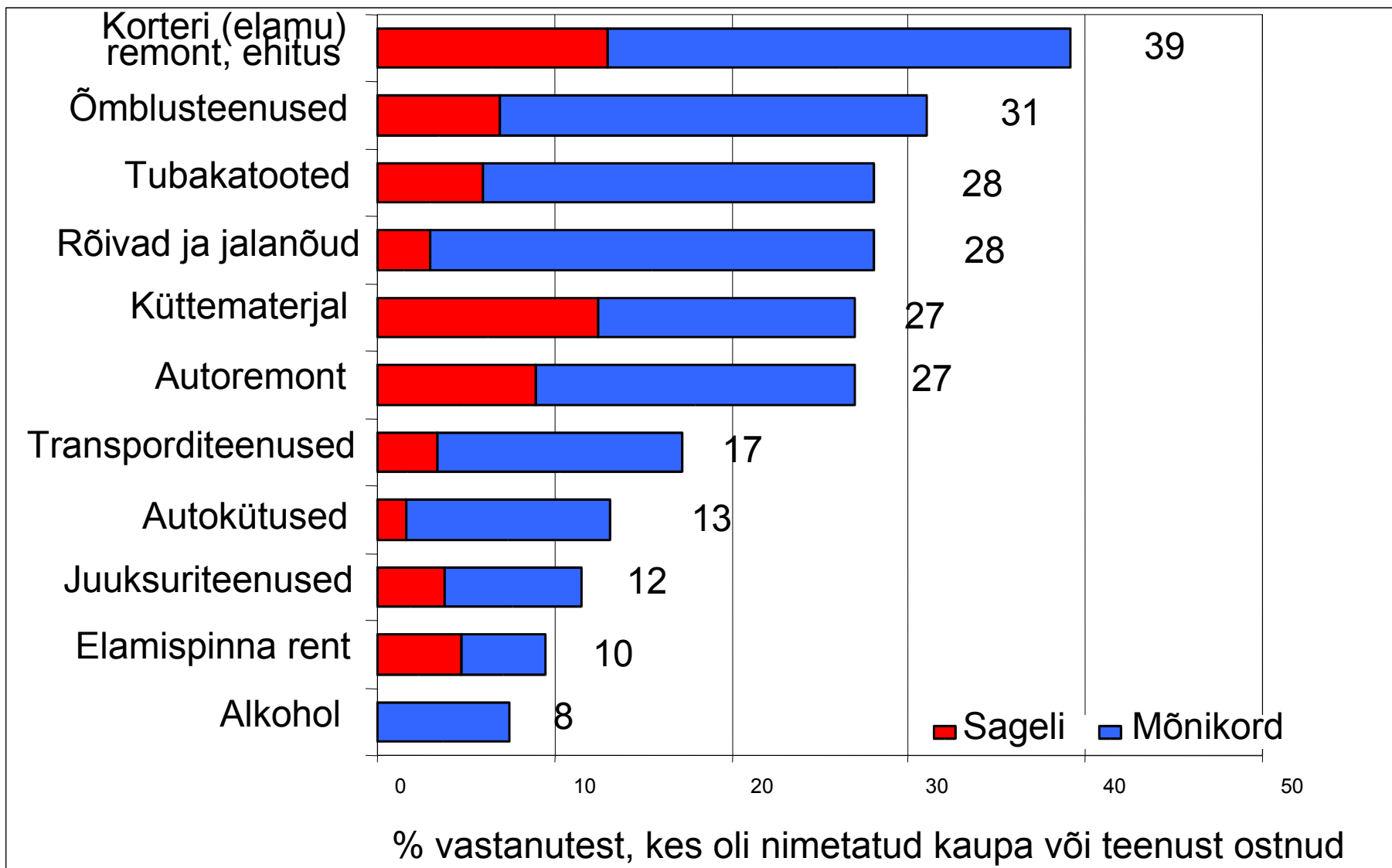

Varimajanduse osakaal kogukulutustes piirkonniti (2)

Illegaalsete kaupade ja teenuste ostmine

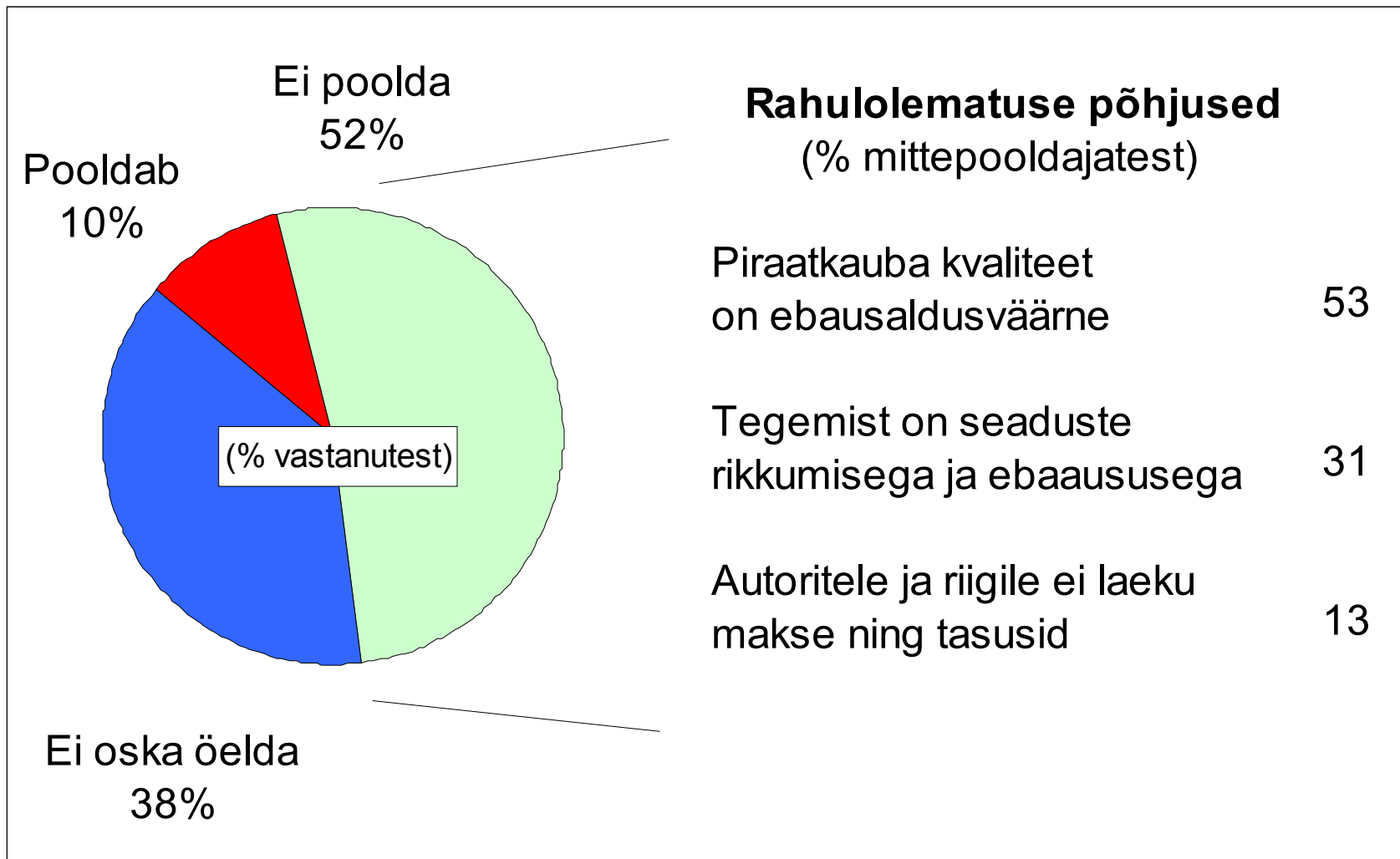
Piraatkauba osakaal 2003.a salvestiste ostudes

Elanikud loevad piraatluseks raha eest tehtud ostu-müügi tehinguid

- helikassetid 7%
- CD-plaadid (muusikaga) 19%
- videokassetid 11%
- DVD-d 9%
- arvutitarkvara (sh mängud) 20%

Hinnang piraatsalvestistega kauplemisele

Illegaalse alkoholi ja sigarettide ostmine

	ALKOHOL		SIGARETID	
	(% alkoholi tarbijatest)		(% suitsetajatest)	
	2000	2003	2000	2003
Ei osta	82	87	59	65
Ostab väga harva	11	7	12	12
Ostab vahetevahel	6	4	13	10
Ostab pidevalt	1	2	16	13

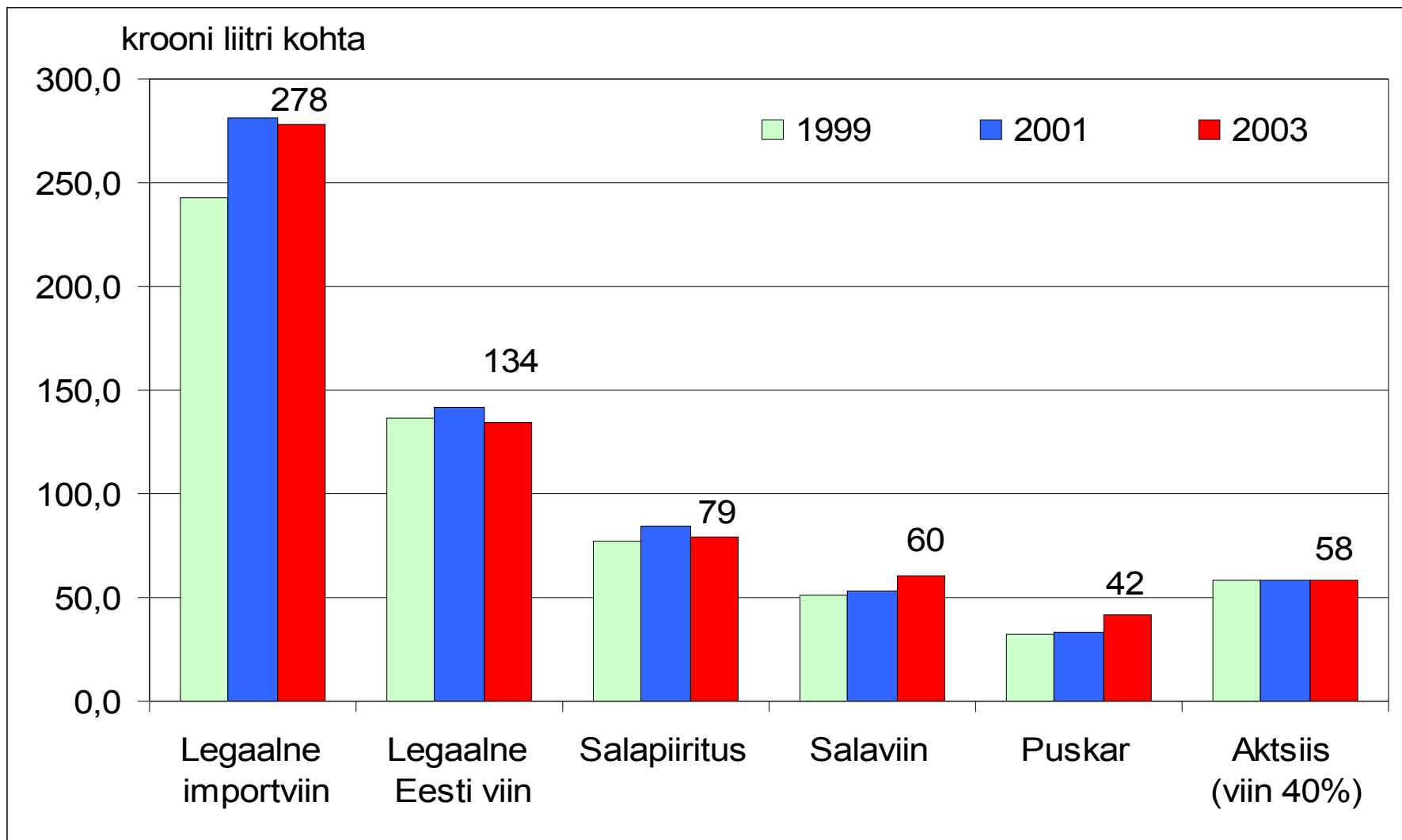

Legaalse alkoholi ja sigarettide eelistamise peapõhjused

- Põhimõtteliselt ei osta illegaalseid tooteid
- Illegaalsed tooted on ohtlikud tervisele
- Illegaalsete toodete kvaliteet on halb

Alkoholi keskmised hinnad

Illegaalse alkoholi ja sigarettide ostukohad

- 2. Müüja kodus
- 4. Käest kätte (tänaval)
- 6. Turul

Muutused on suuremad sigarettide osas

Illegaalse alkoholi- ja tubakakaubanduse piiramise peamised meetodid

- Karistuste karmistamine illegaalsete toodete tootjatele, vahendajatele, müüjatele
- Kontrolli tugevdamine politsei poolt ja piiril
- Avalikkuse laialdasem teavitamine illegaalsete toodete ohtlikkusest tervisele